

> Retouradres Postbus 30155, 9700 LG Groningen

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. [REDACTED]
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Contact

Uw brief van
24 augustus 2023

Uw kenmerk

Onze referentie

Datum 30 augustus 2023

Betreft Verkenning eenmalige tegemoetkoming energiekosten niet-nominale studenten.

Geachte [REDACTED]

Aanleiding voor de brief

In uw brief van 24 augustus 2023 met het kenmerk [REDACTED] heeft u DUO gevraagd een verkenning uit te voeren op een viertal scenario's, die moeten leiden tot het toekennen en uitbetalen van een eenmalige tegemoetkoming energiekosten aan studenten die niet-nominaal studeren.

U hebt gevraagd in verband met de voortgang van het Wetsvoorstel eenmalige energietoeslag 2023 deze verkenning uiterlijk op 30 augustus op te leveren. U zult begrijpen dat deze verkenning daarom niet op elk punt een gedetailleerde uitwerking bevat en op onderdelen nog afhankelijk is van nadere uitwerking en door u nog te maken keuzes. In de regelgeving, waarop deze tegemoetkoming zal worden gebaseerd, uit te brengen uitvoeringstoets, zal ik daar dieper op ingaan.

Inhoud

In uw brief hebt u gevraagd de uitvoerbaarheid te onderzoeken van de onderstaande varianten:

- Variant 1: De student zit op 1 oktober 2023 in de leenfase, is uitwonend in die maand en het inkomen van de ouders over het belastingjaar 2021 is zodanig dat dit zou hebben geleid tot het toekennen van een aanvullende beurs groter dan € 0,- in 2023;
- Variant 2: De student zit op 1 oktober 2023 in de leenfase, is uitwonend en had in de laatste maand van de prestatiebeursfase recht op een aanvullende beurs van € 0,01 of hoger;
- Variant 3a: De student zit op 1 oktober 2023 in de leenfase en had in de laatste maand van de prestatiebeursfase recht op een aanvullende beurs van € 0,01 of hoger;
- Variant 3b: De student zit op 1 oktober 2023 in de leenfase, had in de laatste maand van de prestatiebeursfase recht op een aanvullende beurs van € 0,01 of hoger en zat vanaf februari 2023 of later in de leenfase;
- Variant 4: De student zit op 1 oktober in de leenfase.

Daarbij gelden daarnaast voor al deze varianten de volgende kenmerken:

- Er is sprake van een eenmalige uitkering;
- De uitkering (tegemoetkoming energiekosten) is een gift, zonder controle achteraf;
- Een eenmalige peildatum van 1 oktober 2023;
- De tegemoetkoming zal ambtshalve worden toegekend;
- De einddatum van de regeling is voorzien in augustus 2024;
- De regeling voorziet niet in een inkomenstoets of de eis van het overleggen van een energiecontract.

Toets op uitvoerbaarheid

In mijn brief "Verzoek verkenning energiekosten studenten" van eind juni 2023 heb ik aangegeven welke processen DUO moet ontwerpen, ontwikkelen bouwen en uitvoeren om voor uitwonende studenten met recht op een basisbeurs en een aanvullende beurs in de maand oktober 2023 een tegemoetkoming te kunnen toekennen en uitbetalen.

Voor de nu gevraagde varianten kan grotendeels gebruik worden gemaakt van dezelfde processen als het gaat om de communicatie, het beschikken, het uitbetalen en de financiële verantwoording. Het verschil bestaat voornamelijk uit de wijze van selecteren van de verschillende groepen van studenten. Ik zal in deze verkenning daarom voor wat betreft de ICT vooral ingaan op wat de impact is van de verschillende varianten voor wat betreft de selectie van de studenten die in aanmerking komen voor de tegemoetkoming.

Variant 1: De student zit op 1 oktober 2023 in de leenfase, is uitwonend in die maand en het inkomen van de ouders over het belastingjaar 2021 is zodanig dat dit zou hebben geleid tot het toekennen van een aanvullende beurs groter dan € 0,- in 2023

DUO kan de studenten voor deze variant niet selecteren in haar bestaande systemen voor de uitvoering van de studiefinanciering. Dit komt omdat voor studenten in de leenfase geen gegevens over de woonsituatie of het inkomen van de ouders kunnen en mogen worden vastgelegd. Er kan daarmee alleen worden vastgesteld of er recht op een lening bestaat.

Er zal daarom een geautomatiseerd registratiesysteem moeten worden ontworpen en ontwikkeld waarin kan worden vastgelegd op welk adres de student is ingeschreven in de Basisregistratie personen (BRP) en of dit een ander adres is dan dat van de ouder(s). Deze registratie zal moeten kunnen uitwisselen met de BRP om vast te stellen dat de student niet op hetzelfde adres is ingeschreven als zijn ouders. Hierbij zal ook rekening moeten worden gehouden met de handmatige afhandeling van uitzonderingsgevallen, zoals studenten met onvindbare ouders. Ook zal dit systeem moeten kunnen vaststellen of er voor uitwonende studenten op basis van het inkomen van de ouders op 1 oktober 2023 recht zou hebben bestaan op een aanvullende beurs. Om dit te kunnen vaststellen zal dit systeem gegevens moeten kunnen uitwisselen met de Belastingdienst.

Omdat de Belastingdienst niet van alle ouders van deze studenten een verzamelinkomen zal hebben vastgesteld over het kalenderjaar 2021, het peiljaar voor de berekening van de aanvullende beurs, betekent dit dat voor die gevallen de ouder moet worden bevraagd. Dit geldt bijvoorbeeld voor ouders met een buitenlands inkomen dat DUO zelf zal moeten omrekenen naar een Nederlands verzamelinkomen.

Een dergelijk systeem kan niet op korte termijn worden gerealiseerd. DUO denkt hiervoor een doorlooptijd van tenminste twee jaar nodig te hebben omdat een groot deel van de functionaliteit van het bestaande systeem voor de uitvoering van de WFS 2000 opnieuw zal moeten worden gebouwd voor deze registratie. Hierbij moet gedacht worden aan processen als: ophalen inkomens ouders, bevragen inkomen ouders als Belastingdienst niet over de inkomens beschikt, beoordelen

buitenlands inkomen, verzoek uitzondering inschrijving gemeente, verzoeken weigerachtigheid, opgave oudergegevens, onvindbare ouders, etc.

Dit vraagt om een dermate grote inzet van ICT-capaciteit dat er daarmee ook onvoldoende ruimte zal zijn om de bestaande uitvoeringsafspraken met het ministerie van OCW uit te voeren.

Ik heb er daarom voor gekozen om de kosten op terrein van de ICT niet verder in kaart te brengen. Ik acht deze variant namelijk op voorhand niet haalbaar.

Dit betekent ook dat ik geen uitspraken zal doen over de hiermee gemoeide structurele uitvoeringskosten. Ik verwacht echter dat deze kosten aanzienlijk zullen zijn. Het betreft een regeling waarbij van ongeveer 150.000 studenten zal moeten worden vastgesteld of ze uit- of thuiswonend zijn. Van de uitwonende studenten zal op basis van het inkomen van de ouders vervolgens moeten worden vastgesteld of het inkomen van die ouders aanleiding zou geven tot het toekennen van een aanvullende beurs. Zoals hierboven aangegeven zal het noodzakelijk zijn om in bepaalde gevallen (bijvoorbeeld weigerachtigheid, onvindbare ouders, buitenlandse inkomens) met de student in contact te treden en nadere informatie op te vragen. Daarmee zullen de uitvoeringskosten vele malen hoger zijn dan de uitvoeringskosten welke ik heb geraamd bij mijn eerdere verkenning naar de tegemoetkoming voor studenten met een basisbeurs voor uitwonenden en een aanvullende beurs in de peilmaand.

Variant 2: De student zit op 1 oktober 2023 in de leenfase, is uitwonend en had in de laatste maand van de prestatiebeursfase recht op een aanvullende beurs van € 0,01 of hoger.

Voor variant 2 geldt deels hetzelfde als hierboven voor variant 1 is genoemd. DUO kan de woonsituatie van studenten niet selecteren in haar bestaande systemen voor de uitvoering van de studiefinanciering. DUO kan het gegeven of de student in de laatste maand voorafgaand aan de leenfase daadwerkelijk in aanmerking is gekomen voor een aanvullende beurs echter wel uit haar eigen systeem halen, en ook het feit of de student in de maand oktober 2023 in de leenfase zat. Deze variant is daarmee voor wat de uitvoering eenvoudiger dan variant 1.

Er zal een registratiesysteem moeten worden ontworpen en gebouwd dat gegevens kan uitwisselen met de BRP om zo na te gaan wat de woonsituatie van de student was in de peilmaand oktober 2023. Hiervoor gelden dezelfde opmerkingen als hiervoor bij scenario 1 zijn opgenomen voor de woonsituatie van de student. Het gegeven van de aanvullende beurs in de laatste maand voor de start van de leenfase kan DUO uit haar eigen systemen opvragen. Bij dit scenario is in tegenstelling tot scenario 1 niet nodig om processen te ontwikkelen waarbij kan worden vastgesteld of er recht bestaat op een aanvullende beurs op de peildatum. DUO schat dit in als een zware aanpassing met een doorlooptijd van tenminste een jaar en een ICT-beslag van tenminste 10.000 uur. Ook hierbij geldt dat in voorkomende gevallen contact zal moeten worden gezocht met de student om vast te stellen wat zijn woonsituatie is (uitzondering inschrijving gemeente, onvindbare ouders etc.).

Ook hierbij geldt dat een opdracht van een dergelijke omvang niet past binnen de afspraken die DUO heeft gemaakt met het ministerie van OCW voor de portfolio 2024. Daarmee lijkt ook deze variant op voorhand niet haalbaar.

Variant 3a: De student zit op 1 oktober 2023 in de leenfase en had in de laatste maand van de prestatiebeursfase recht op een aanvullende beurs van € 0,01 of hoger.

Voor deze variant kan, zoals eerder aangegeven, gebruik worden gemaakt van de processen die DUO nu aan het ontwikkelen voor de tegemoetkoming voor de

uitwonende studenten met recht op een basisbeurs en een aanvullende beurs. Wel moet een nieuw selectieproces worden gebouwd om deze doelgroep te selecteren. Het heeft mijn voorkeur om dit selectieproces tegelijkertijd te ontwikkelen met dat voor de tegemoetkoming energiekosten aan studenten in de prestatiebeursfase als de keuze op deze variant valt. De eerdergenoemde registratie wordt gevuld met de resultaten van het proces, die studenten aan de hand van de beide criteria selecteert in het bestaande systeem per de betreffende peildatum. De verdere stappen die moeten worden gezet om de tegemoetkoming uit te keren aan deze doelgroep zijn ook al opgenomen in mijn eerdere brief over de tegemoetkoming energiekosten voor uitwonende studenten met een aanvullende beurs in de peilmaand oktober 2023.

DUO acht deze variant uitvoerbaar. Dat betekent dat op zijn vroegst in de maand december 2023 niet alleen de uitbetaling aan studenten met een basisbeurs en een aanvullende beurs kan plaats vinden, maar ook aan studenten in de leenfase die aan de eisen voor deze variant voldoen. Uiteraard kan ook op een later tijdstip worden uitbetaald. DUO kiest er wel voor om nu al een start te maken met de analyse en het bouwtraject. Als niet tijdig wordt gestart zal ook een uitbetaalmoment in januari 2024 niet haalbaar zijn.

Variant 3b: De student zit op 1 oktober 2023 in de leenfase, had in de laatste maand van de prestatiebeursfase recht op een aanvullende beurs van € 0,01 of hoger en zit vanaf februari 2023 of later in de leenfase.

Ook voor deze variant geldt dat gebruik kan worden gemaakt van de processen die DUO nu aan het ontwikkelen is voor de tegemoetkoming voor de studenten in de prestatiebeursfase en dat een selectieproces moet worden gebouwd. Dit selectieproces is weliswaar complexer dan scenario 3a, maar is uitvoerbaar. De daar gemaakte opmerkingen over het te volgen proces gelden ook voor deze variant.

Ook deze variant acht uitvoerbaar. Dat betekent dat (op zijn vroegst) in de maand december 2023 niet alleen de uitbetaling aan studenten met een basisbeurs en een aanvullende beurs kan plaats vinden, maar ook aan studenten in de leenfase die aan de eisen voor deze variant voldoen.

Variant 4: De student zit op 1 oktober in de leenfase.

Voor deze variant geldt hetzelfde als voor de varianten 3a en 3b. Deze variant vereist ontwikkeling van een eenvoudig selectieproces, is daarmee uitvoerbaar. De hierboven gemaakte opmerkingen over het te volgen proces gelden ook voor deze variant.

In mijn brief juni heb ik een uitgebreide procesbeschrijving gegeven, die ook op deze varianten van toepassing is. Ook hier geldt dat lening over de maand oktober met terugwerkende kracht kunnen worden aangevraagd tot de start van het studiejaar. Het blijft daarmee noodzakelijk om het selectie-, toekennings- en uitbetalingsproces periodiek te herhalen.

Consequenties voor DUO

Onderstaand zal ik kort ingaan op de diverse onderdelen van DUO, waar aanpassingen noodzakelijk zullen zijn.

ICT

Voor de uitvoering van deze regeling kan geen gebruik worden gemaakt van de bestaande uitvoeringssystemen voor de studiefinanciering. Voor toekenning en de uitbetaling van deze tegemoetkoming zal gebruik worden gemaakt van dezelfde registratie zoals deze wordt gebruikt voor de studenten in de prestatiebeursfase.

Nieuw is dat hieraan een tweede selectie zal worden toegevoegd voor een van de varianten 3a, 3b of 4. De varianten 1 en 2 zijn niet uitvoerbaar.

Voor het overige verwijs ik voor de processtappen naar mijn brief van juni 2023 over de verkenning van de tegemoetkoming energietoeslag aan uitwonende studenten met een aanvullende beurs.

Communicatie

DUO verwacht een grotere inzet te moeten verrichten op het terrein van de communicatie, als de doelgroep wordt uitgebreid met studenten uit de scenario's 3a, 3b of 4. Voor het overige blijft het proces zoals door mij geschetst in mijn brief van juni 2023 over de verkenning van de tegemoetkoming energietoeslag aan uitwonende studenten met een aanvullende beurs gelijk.

DUO zal de betrokken studenten zo spoedig mogelijk na de selectie informeren over de tegemoetkoming. De algemene communicatie over de regeling, die in samenwerking met u zal worden opgesteld, zal starten zodra deze als definitief kan worden beschouwd.

Personeel

Als gevolg van het uitbreiden van de opdracht aan DUO met een scenario 3a, 3b of 4 zal meer personeel moeten worden ingezet om vragen (telefonische, e-mail, bezwaarschriften) af te handelen. Afhankelijk van de gekozen variant zal hiervoor extra personeel moeten worden ingezet. Zoveel te eenvoudiger het gekozen scenario, zoveel minder inzet van personeel wordt voorzien.

Doorlooptijd

In mijn brief van juni 2023 over de verkenning van de tegemoetkoming energietoeslag aan uitwonende studenten met een aanvullende beurs heb ik aangegeven dat de doorlooptijd van de aanpassingen worden ingeschat op circa 4 maanden vanaf 1 augustus 2023. Daarmee kan de uitbetaling aan studenten met een uitwonende basisbeurs en een aanvullende beurs op zijn vroegst plaats vinden in december 2023. Zoals hierboven al aangegeven kan de bouw en de uitvoering scenario's 3a, 3b of 4 worden meegenomen in dit traject. DUO verwacht dan nog steeds in december te kunnen uitbetalen aan beide doelgroepen. Uiteraard kan de uitbetaling ook op een later tijdstip plaats vinden.

Dit geldt des te sterker nu de eerste uitbetaling pas in december kan plaats vinden omdat, zoals hierboven al aangegeven, eerst de inschrijvingscontrole moet zijn afgerond om misbruik van de regeling te voorkomen.

Kosten

De ICT-kosten, die gemoeid zijn met de uitbreiding van de doelgroep, zullen stijgen. Ik verwacht dat de extra ICT-kosten ongeveer € 150.000 zullen bedragen, waardoor de totale kosten voor ICT zullen neerkomen op ongeveer € 900.000.

De kosten voor de extra lijninzet schat DUO in op ongeveer € 500.000, waardoor de totale kosten voor lijninzet neerkomen op € 1.500.000. Dit betreft de kosten voor informatieverzoeken (telefonie, mail, verzending en verwerking formulieren), bezwaar en beroep.

De totale verwachte kosten zullen dan ongeveer € 2.400.000 euro bedragen. Ik stel voor deze kosten op basis van nacalculatie in rekening te brengen.

Ik wil hierbij benadrukken dat bovenstaande ramingen op basis van ruwe aannames zijn opgesteld. Dit geldt met name voor de onderdelen klantcontact en bezwaar en beroep. Het is lastig te voorspellen welke omvang het beroep op beide kanalen zal zijn. De verwachting is weliswaar dat er relatief weinig contact met DUO zal worden opgenomen, alleen moet er wel voldoende personeel paraat zijn indien het aantal telefonische verzoeken om informatie of het aantal bezwaarschriften escaleert. Tevens zal ermee rekening moeten worden gehouden dat ook studenten die niet onder de werking van deze maatregelen vallen, alsnog

contact met DUO zullen opnemen en een verzoek zullen indienen om in aanmerking te komen voor een van beide van deze regelingen.

Indien er een groter beroep op beide kanalen wordt gedaan dan voor het opstellen van deze brief werd aangenomen, dan zal extra capaciteit moeten worden aangetrokken en zal dit leiden tot extra kosten. Mocht zich dit voordoen dan zal ik zo snel mogelijk contact met u opnemen.

Conclusie

Op grond van het bovenstaande concludeer ik dat de varianten 1 en 2 dermate veel inzet vergen dat deze niet in 2024 al kunnen leiden tot een uitbetaling van de tegemoetkoming aan de gewenste doelgroep. Daarnaast zal voor deze varianten fors moeten worden geprioriteerd in de portfolio van DUO. Ik heb deze varianten daarom niet verder uitgewerkt.

De varianten 3a, 3b en 4 zijn uitvoerbaar en kunnen op zo'n moment worden gerealiseerd dat betaling mogelijk is vanaf december 2023.

Ik verzoek u zo spoedig mogelijk te reageren op deze brief, zodat zo snel mogelijk een start kan worden gemaakt met de noodzakelijke werkzaamheden. Ik hoop u hiermee op dit moment voldoende te hebben geïnformeerd en ga graag met u in gesprek over de verdere uitwerking van de regeling.

Met vriendelijke groet,

De directeur-generaal van de Dienst Uitvoering Onderwijs

